

ЗНАМЕНИТІ УКРАЇНЦІ

ОКСАНА КЛИМОНЧУК

**ЛЮБОМИР  
ГУЗАР**

Харків  
«Фоліо»  
2019

---

## СХОДЖЕННЯ ЛЮБОМИРА ГУЗАРА

### Молитва, освіта і все українське

**Б**лаженніший Любомир Гузар народився 26 лютого 1933 року в родині економіста та громадського діяча Ярослава Гузара (1897—1963) і вчительки Ростислави Демчук (1905—1992) у Львові. При хрещенні отримав ім'я — Любомир Лев Лука Гузар. Лев — на честь діда по батьковій лінії, Лука — на честь діда по материній лінії.

Пізніше Любомир Гузар зі слів своєї мами, Ростислави, згадував:

*«Моя мати розповідала, що я народився такий слабонький. І що мене хрестили вже на четвертий день після народження. Це був священник, який належав до парохії Святих Петра і Павла, що на вулиці Личаківській у Львові».*

Маленький Любомир ріс зі своєю старшою сестрою Мартою (1927—2001).

Батько і мати Любомира Гузара походили з інтелігентних та освічених родин. Вони були дуже набожні люди навіть як для того часу. Це й не дивно, адже в роду Любомира було багато священників. По суті, Любомир Гузар продовжував справу своїх прадідів.

Прадідом Любомира Гузара по батьковій лінії був почесний крилошанин митрополичої капітули отець Дмитро Гузар — греко-католицький священник, парох у селі Завалові — нині Підгаєцького району Тернопільської області.

Рід Гузарів завжди мав народну любов. У Завалові досі згадують отця Дмитра, якого дуже любили односельчани. У місцевій церкві зберігається чаша, яку йому подарували на 50-ліття священства. Цю чашу й нині використовують для причастя.

Місцеві краєзнавці розповідають, як у 1883 році у Завалів, до священника Дмитра Гузара приїжджав сам Іван Франко.

Великий Каменяр завітав у село якраз на Великдень. Був у храмі на літургії та співав з усіма парафіянами «Христос Воскрес». А потім розділив паску та свячене яйце з отцем Дмитром.

Дідусь Любомира, Лев Гузар, (1858—1923) закінчив юридичний факультет Львівського університету. Був відомим у Галичі нотарем та громадським діячем.

Родина була не з бідних. Гузари володіли великою земельною ділянкою в Галичі. Проукраїнськість у родині завжди була свідомим вибором і задавала тон у вихованні дітей. Лев Гузар був активним членом таких українських культурно-громадських рухів того часу, як «Бесіда», «Боян», «Просвіта».

З початком Першої світової війни родина Гузарів на деякий час покинула Галич.

Російська імперія воювала з Німеччиною, Австро-Угорщиною та Османською імперією. Союзниками Росії були Англія і Франція. Росія мріяла загарбати Галичину, щоб припинити там український рух. Ціною великих жертв Росії вдалося ненадовго захопити Галичину. Прихід російської влади супроводжувався мародерством, антиукраїнськими репресіями, ув'язненнями, стратами і депортаціями греко-католицького духовенства та інтелігенції. Російський консерватор Павло Мілюков назвав поведження Росії в Західній Україні «європейським скандалом». До війни в Галичині були популярні «москвофільські» настрої, після цього вони цілком зникли.

Коли Гузари повернулися на рідну землю після відходу російських військ, то проживали в Крилосі, неподалік Галича. Там Лев

Гузар відкрив і очолив читальню «Просвіти». Це робилося на протигагу діяльності галицького москвофільського товариства імені М. Качковського, яке було засноване у 1874 році, і метою якого було поширення русофільських поглядів серед галичан, зокрема серед галицького селянства.

За часів Західноукраїнської Народної Республіки в Галичі 1918 року зорганізувався тимчасовий комітет у складі нотаря Лева Гузара, його сина, хорунжого Українських січових стрільців Ярослава Гузара (батька Любомира), десятника УСС Василя Мирона, гімназиста Богдана Макарушки та селян Василя і Романа Дирдів. Цей комітет перебрав у свої руки владу в Галичі. А нотареві Гузару запропонували стати комісаром Галицької округи.

На початку 1900-х років прізвище Гузарів також було добре відоме на Буковині завдяки діяльності племінника Лева Гузара та його дружини — Володимира й Ольги Гузарів. Жоден національний гурток, організація чи товариство не обходилися у Чернівцях без Володимира та Ольги. Володимир Гузар був знаний у місті лікар. Його дружина Ольга — донька австрійського генерала Захара Павлюха, уродженка Відня, була вельми діяльна. Володимир Гузар мав гарну репутацію, адже ніколи не відмовляв у безкоштовній допомозі бідним, за що в Чернівцях його називали «народним лікарем». До речі, він був особистим лікарем письменниці Ольги Кобилянської. Лікував також тих, хто в підпіллі боровся за Україну. Очевидно, зокрема, через це пізніше радянська влада розправилася з Гузарами в Чернівцях...

Галицькі та чернівецькі Гузари підтримували тісні родинні стосунки. Ольга була хрещеною рідної сестри Блаженнішого Любомира — Марти Гузар.

Проте з приходом радянської влади чернівецькі Гузари були знищені. За винятком двох старших синів Володимира й Ольги, які виїхали до Франції. Один із них ступив на рідну землю аж через

«Добре виховання, — розповідає Марія Рипан, — молитва, освіта і все українське — завжди було на першому місці в нашій родині».

Хоча на той час жінки не часто здобували освіту, Ростислава Гузар закінчила Жіночу вчительську семінарію у Львові. Після навчання повернулася в Кальне, де вийшла заміж за Ярослава Гузара у 1926 році. Після одруження пара короткий час мешкала в Галичі. Пізніше переїхала до Львова. Ростислава майже все своє життя присвятила своєму чоловікові та вихованню Марти й Любомира.

По прибуттю до Нью-Йорка Ростислава з дочкою працювали на фабриці капелюшків, шили та декорували їх. Усі працівники фабрики мусили ходити у фабричних головних уборах, навіть поза роботою... Останнє місце праці Ростислави — кафетерій на Манхеттені в одному з банків. Кажуть, вона готувала дуже добру каву й гарно прикрашала торти та тістечка.

Коли у Детройті неочікувано помер Ярослав Гузар, дружина була поруч з чоловіком. Вона так болісно сприйняла його смерть, що більше ніколи не повернулася до Нью-Йорка. Навіть по своїй речі не поїхала. Решту життя прожила в Детройті поруч із сім'єю доньки, де й померла 23 серпня 1992 року.

Ростислава була м'якої і доброї вдачі. З листів до сина видно, якими теплими були їхні стосунки. Вона завжди називала його «Любоньку, Любку». А він її — «дорога мамусю».

Ростислава завжди просила Любомира помолитися за себе, за Маргу та інших численних родичів і завжди надсилала пожертву за свої прохання...

Любомир Гузар мав теплі стосунки із сестрою Мартою до кінця її днів.

*«Оскільки батьки приходили додому пізно і дуже виснаженими, то моя сестра взяла опіку наді мною. Я був хворобливою дитиною*

*і часто залишався вдома через те, що погано почувався. Отже, вона опікувалася мною. Вона завжди це робила. Коли моя мати померла, мені було вже 60 років. І коли мені треба було тоді комусь представленими моєю старшою сестрою, я казав: «Це моя сестра, вона виконує всі обов'язки моєї матері»».*

Листування, що опубліковане до першої річниці смерті Блаженнішого Любомира під назвою «Найдорожча Мамусю», показує, які високі моральні засади панували в родині. Навіть якщо йшлося про якусь не вельми гідну поведінку когось зі знайомих чи родичів, Ростислава й Любомир ніколи не засуджували їх. Мама тільки просила молитися за них.

*«Наша сім'я була досить релігійною. Кожної неділі ми йшли до Церкви. Ми ніколи не пропускали недільної чи святкової літургії, і тут не могло бути жодних дискусій. Моя мати була суворою щодо посту. Після літургії вона любила залишатися також і на наступну службу Божу, щоб послухати наступну проповідь.*

*До Святого причастя ми повинні були готуватись. У нас вдома був гарний звичай, що перед Святим причастям ми мусили просити пробачення у батька, матері, бабусі, сестри, потім у дівчини, яка допомагала в роботі по дому. Найгіршою річчю для мене було просити пробачення в сестри. Мені це дуже не подобалося, бо ми часто воювали з нею, хоч я був молодший за неї.*

*Так, у нас вдома була дуже релігійна атмосфера. Думаю, це було для нас природною річчю».*

### **«Я ще не мав уявлення, що займу місце Митрополита Андрея»**

Ранні роки Любомира припадають на дуже складний період історії України. Львів належав до Речі Посполитої. Наближалася Друга світова війна...

---

## ЗМІСТ

Переднє слово. Віктор Єленський .....	3
Сходження Любомира Гузара	
Молитва, освіта і все українське .....	5
«Я ще не мав уявлення, що займу місце Митрополита Андрея» .....	13
«Коли приїдеш до Америки, то дуже прошу на навчання до семінарії» ....	23
«Йосиф Сліпий збудив нас до розуміння, що ми — один народ і одна Церква» .....	26
«Його особистість була відкриттям нових вимірів духовного життя» ....	30
Таємний єпископ .....	35
«Україна — то є дійсність» .....	41
«Наша програма — допомогти віруючим і невіруючим» .....	47
«Ми знали, що люди чекають Папу, але такої кількості народу не сподівалися» .....	49
«Якщо я є Главою Української церкви, то не можу бути громадянином іншої країни» .....	57
«Це не натовп, а відповідальні громадяни» .....	59
Символ наближеної до людей Церкви .....	61
Він відчував особисту відповідальність за українців у світі .....	64
«Минулого не повернемо, але ми повинні навчитися не повторювати помилок» .....	65
Розчистити шлях до єдності .....	71
Храм із «цеголок» .....	76
Повернення осідку Церкви — це пророчий жест .....	78
Останнє величне діло перед зреченням .....	83
Усі матеріали він знав на пам'ять .....	88
Людина на всі пори року .....	89
Теплою рукою .....	94

Загибель Небесної Сотні стала відкупленням нашого народу .....	98
«Ми старалися жити ідеалами Шептицького» .....	104
Кобзар Незалежної України .....	105
Про війну .....	108
Бути любленим .....	108
Про владу .....	109
Бути політиком .....	109
Не бути дикунами .....	109
Як бути простим .....	109
Як подолати комунізм .....	110
Про поранених більшовизмом українців .....	111
Про популізм .....	112
Про українські революції .....	112
Про розчарування у Революції гідності .....	112
Як стати щасливою державою .....	113
Уміти бути багатим .....	113
Любити себе .....	114
Про віру .....	114
Як досягти змін .....	115
Оборонятися .....	115
Як не змарнувати шанс .....	115
Бути свобідним .....	116
Про війну Росії проти України .....	116
Про християнський патріотизм .....	116
Який мир нам потрібен .....	117
Про батьківську любов .....	117
Про вибори .....	118
Україна — Європа .....	118
Читати Кобзаря .....	119